

Kā rīkoties? - Portugāle

Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējušies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: [pt](#).

SATURS

- 1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?
- 2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?
- 3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?
- 4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?
- 5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?
- 6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?
- 7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?
- 8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?
- 9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?
- 10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?
- 11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?
- 12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?
- 13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Atbilde uz šo jautājumu ir atkarīga no konkrētā gadījuma.

Tā kā nav iespējams paredzēt katru problēmu, kas var rasties, jums jālūdz attiecīgās jomas speciālista padoms.

Ja jums nav finansiālu iespēju to izdarīt, varat izmantot juridisko palīdzību (skatiet turpmāk sadaļu "Juridiskā palīdzība").

Atkarībā no konkrētās lietas specifikas var būt pamatoti izmantot alternatīvus strīdu izšķiršanas līdzekļus (skatiet turpmāk sadaļu "Alternatīvi strīdu izšķiršanas līdzekļi").

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Laikposms, kurā varat tiesā ierosināt lietu par konkrēta strīda izšķiršanu, ir dažāds atkarībā no konkrētās situācijas.

Arī šis aspekts būtu jāprecizē ar jurista palīdzību, kā minēts atbildē uz iepriekšējo jautājumu.

3 Vai man jāvērtē šis dalībvalsts tiesā?

Neskarot Kopienas regulās un citos starptautiskajos instrumentos paredzētos noteikumus, Portugāles tiesām ir starptautiska jurisdikcija šādos gadījumos:

- a) ja pieteikumu var iesniegt Portugāles tiesā saskaņā ar noteikumiem par Portugāles teritoriālo jurisdikciju, kas noteikta Portugāles tiesību aktos;
- b) ja fakts, kas ir par iemeslu pieteikuma iesniegšanai, vai jebkuri ar to saistīti fakti ir notikuši Portugāles teritorijā;
- c) ja īstenojamās tiesības var uzturēt spēkā tikai, ierosinot lietu Portugāles teritorijā, vai ja prasītājam ir ievērojamas grūtības lietu ierosināt ārvalstīs, jo pastāv svarīga personīga vai materiāla saikne starp strīda priekšmetu un Portugāles tiesību sistēmu.

Portugāles tiesām ir ekskluzīva jurisdikcija:

- a) attiecībā uz nekustamā īpašuma tiesībām un Portugāles teritorijā esoša īpašuma nomu; tomēr attiecībā uz īpašuma nomas līgumiem, kas noslēgti par pagaidu izmantošanu privātām vajadzībām uz maksimālo sešu mēnešu termiņu, jurisdikcija ir arī atbildētāja dzīvesvietas dalībvalsts tiesām, ar nosacījumu, ka nomnieks ir fiziska persona un īpašnieks dzīvo tajā pašā dalībvalstī;
- b) attiecībā uz uzņēmumu vai citu juridisko personu reģistrācijas vai likvidācijas spēkā esību, ja to juridiskā adrese ir Portugālē, kā arī attiecībā uz šādu uzņēmumu un juridisku personu struktūru pieņemtu lēmumu spēkā esību; lai noteiktu juridisko adresi, Portugāles tiesa piemēro savus starptautisko privāttiesību noteikumus;
- c) attiecībā uz Portugālē turētos publiski tiesiskos dokumentos izdarītu ierakstu spēkā esību;
- d) attiecībā uz tiesību zaudēšanu Portugāles teritorijā esoša ieķīlāta īpašuma izpirkšanai;
- e) attiecībā uz tādu personu maksātnespēju vai reorganizāciju, kas ir Portugāles rezidenti, vai tādu juridisku personu vai uzņēmumu maksātnespēju vai reorganizāciju, kuru juridiskā adrese ir Portugāles teritorijā.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvērtē, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Īpašuma atrašanās vieta

Lietas, kas saistītas ar lietu vai personīgām tiesībām izmantot īpašumu, kopīgas mantas dalīšanu, izlikšanu, pirkuma tiesībām un tiesību zaudēšanu ieķīlāta īpašuma izpirkšanai, kā arī lietas, kas saistītas ar hipotēku nostiprināšanu, aizstāšanu, samazināšanu vai atbrīvošanu, jāierosina tā apgabala tiesā, kur atrodas konkrētais īpašums.

Tomēr lietas saistībā ar hipotēku nostiprināšanu, aizstāšanu, samazināšanu vai atbrīvošanu attiecībā uz kuģiem vai gaisa kuģiem jāierosina tā apgabala tiesā, kur ir reģistrēts attiecīgais objekts. Ja hipotēka attiecas uz vairākos apgabalos reģistrētu kustamu mantu, prasītājs var izvēlēties jebkura apgabala tiesu.

Ja prasības pieteikums attiecas uz tādu kustamas mantas objektu grupu, kas pieder vienai un tai pašai personai un ir paredzēti vienreizējai izmantošanai, vai kustamu vai nekustamu mantu, vai īpašumu, kas atrodas dažādos apgabalos, to izskata tās vietas tiesa, kur atrodas visvērtīgākais īpašums, ko nosaka pēc īpašuma ar nodokli apliekamās vērtības. Ja ēka, kas ir prasības priekšmets, atrodas vairāk nekā vienā tiesas apgabalā, prasību var iesniegt jebkurā no apgabaliem.

Kompetence attiecībā uz saistību izpildi

Lietu, kurā pieprasa saistību izpildi, kompensāciju par līguma neizpildi vai nepienācīgu izpildi vai par līguma laušanu tā neizpildes dēļ, iesniedz tiesā pēc atbildētāja dzīvesvietas. Kreditors var izvēlēties tiesu, kurā panākt pienākuma izpildi, ja atbildētājs ir juridiska persona vai ja kreditora dzīvesvieta ir Lisabonas vai Porto aglomerācijā un ja tajā pašā aglomerācijā dzīvo arī atbildētājs.

Ja prasības mērķis ir panākt civiltiesiskās atbildības īstenošanu, pamatojoties uz kaitējumu vai risku, kompetentā tiesa ir notikuma norises vietas tiesa.

Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana

Laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas un mantas sadales lietās kompetentā tiesa ir prasītāja domicila vai dzīvesvietas tiesa.

Prasības pieteikumi par maksājumiem

Ja prasības pieteikums attiecas uz maksājumu veikšanu tiesas vai tehniskajiem pārstāvjiem un klientiem avansā samaksāto summu atgūšanu, kompetentā tiesa ir pakalpojuma sniegšanas vietas tiesa, turklāt abas šādas lietas ir jāapvieno.

Tomēr, ja prasības pieteikums iesniegts Apelācijas tiesā vai Augstākajā tiesā, prasības pieteikumu par maksājumu veikšanu iesniedz debitora dzīvesvietas rajona tiesai.

Vispārējo avārijas zaudējumu noteikšana un sadale

Tās ostas tiesa, kurā nogādāta vai kurā būtu vajadzējis nogādāt kravu no kuģa, kas cietis smagus zaudējumus, ir kompetenta noteikt un sadalīt šādu avārijas zaudējumu izmaksas.

Zaudējumi un bojājumi kuģu sadursmes gadījumā

Prasības pieteikumu par zaudējumiem un bojājumiem, kas radušies kuģu sadursmes dēļ, var iesniegt tās vietas tiesā, kur noticis negadījums, kur mitinās tā kuģa īpašnieks, kas sadūrās ar citu kuģi, kurai kuģis ir piederīgs, kur tas atrasts, vai arī pirmās ostas, kurā iepeldējis bojātais kuģis, atrašanās vietas tiesā.

Kuģu glābšanas un palīdzības sniegšanas izmaksas

Izmaksu segšanu saistībā ar kuģu glābšanu vai palīdzības sniegšanu tiem var pieprasīt attiecīgā fakta norises vietas tiesā, izglābto objektu īpašnieka dzīvesvietas tiesā vai tās vietas tiesā, pie kuras izglābtais kuģis pieder vai kurā tas atrasts.

Prasības pieteikumu par kuģi, kas iegūts bez maksas, vai par to, lai kuģi atzītu par kuģi bez privilēģijām, jāiesniedz tās ostas tiesā, kur kuģis bijis noenkurots tā ieguves brīdī.

Prasības nodrošinājuma procedūras un sagatavošanās pasākumi

Attiecībā uz prasības nodrošinājuma procedūrām un pasākumiem pirms prasības pieteikuma iesniegšanas jāņem vērā šādi punkti:

- a) preču izņemšanu un konfiskāciju var pieprasīt vai nu tiesā, kurā jāiesniedz attiecīgais prasības pieteikums, vai tā apgabala tiesā, kur preces atrodas, vai, ja preces atrodas vairākos apgabalos, jebkura apgabala tiesā;
- b) attiecībā uz jaunu būvdarbu apturēšanu kompetentā tiesa ir tā apgabala tiesa, kur paredzēts veikt būvdarbus;
- c) attiecībā uz citiem prasības nodrošinājuma pasākumiem kompetentā tiesa ir tiesa, kurā jāiesniedz attiecīgais prasības pieteikums;
- d) sagatavošanās pasākumi pierādījumu iesniegšanai jāpieprasa tiesās, kurās šādi pasākumi jāveic.

Lietas materiālus par iepriekšminētajām darbībām un pasākumiem pievieno pamatprasības lietai, lai vajadzības gadījumā to varētu nosūtīt tiesai, kurā prasības pieteikums tiek iesniegts.

Paziņojumu izsniegšanu pieprasa tā apgabala tiesā, kur dzīvo persona, kurai paziņojums adresēts.

Vispārējie noteikumi

Portugāles civilprocesuālajās tiesībās vispārējais noteikums par teritoriālo jurisdikciju ir tāds, ka visas lietas, kas nav skaidri paredzētas minētajās tiesībās, izskata atbildētāja dzīvesvietas tiesa.

Tomēr, ja atbildētājam nav pastāvīgas dzīvesvietas vai ja tā neatrodas noteiktā vietā, vai ja tādas nav, prasības pieteikumu iesniedz prasītāja dzīvesvietas tiesā; pieteikums par klāt neesoša atbildētāja mantas aizgādību — gan pagaidu, gan pastāvīgu — jāiesniedz tiesā, kas atrodas tajā Portugāles apgabalā, kur ir atbildētāja pēdējā dzīvesvieta.

Ja atbildētāja domicils vai dzīvesvieta ir ārvalstīs, lietu izskata tā atrašanās vietas tiesā; ja tas nav Portugāles teritorijā, lietu izskata pēc prasītāja dzīvesvietas, un, ja dzīvesvieta atrodas ārvalstīs, kompetentā tiesa ir Lisabonas tiesa.

Vispārējie noteikumi par juridiskām personām un uzņēmumiem

Ja atbildētājs ir valsts, atbildētāja dzīvesvietas tiesu aizstāj ar prasītāja dzīvesvietas tiesu.

Ja atbildētājs ir cita juridiska persona vai uzņēmums, lietu izskata tiesā pēc filiāles, aģentūras, meitasuzņēmuma vai pilnvarotās struktūras juridiskās adreses vai galvenā biroja atrašanās vietas atkarībā no tā, vai lietu ierosina pret galveno uzņēmumu vai pret kādu no minētajām struktūrām, tomēr prasības pieteikumus pret ārvalstu juridiskām personām vai uzņēmumiem, kam ir filiāle, aģentūra, meitasuzņēmums vai pilnvarotā struktūra Portugālē, var iesniegt šādas iestādes atrašanās vietas tiesā, lai gan izsaukumu uz tiesu pieprasa nosūtīt uz juridisko adresi.

Vairāki atbildētāji un pieteikumi, kas pārklājas

Ja vienā lietā ir vairāk nekā viens atbildētājs, tie visi jāuzklausā tā apgabala tiesā, kur dzīvo visvairāk atbildētāju; ja dažādās vietās dzīvo vienāds skaits atbildētāju, prasītājs var izvēlēties tiesu jebkurā no šīm vietām.

Ja prasītājs apvieno pieteikumus, kas jāizskata tiesām dažādās teritoriālajās jurisdikcijās, tas var prasības pieteikuma iesniegšanai izvēlēties jebkuru no tiesām, izņemot, ja jurisdikcija attiecībā uz kāda pieteikuma novērtēšanu ir atkarīga no kādas saistības, kas ļauj tiesai pēc savas ierosmes noteikt, ka tai nav jurisdikcijas; tādā gadījumā prasības pieteikums jāiesniedz šādā tiesā.

Tomēr, ja prasītājs apvieno pieteikumus, kas ir saistīti, jo ir savstarpēji atkarīgi vai pakārtoti, prasības pieteikums jāiesniedz tiesai, kas ir kompetenta izskatīt galveno pieteikumu.

Vispārējās jurisdikcijas noteikumi par izpildi

Izņemot īpašos gadījumos, uz kuriem attiecas citi noteikumi, par izpildi kompetentā tiesa ir debitora dzīvesvietas tiesa, lai gan kreditors var izvēlēties tiesu, kurā jāpanāk pienākuma izpilde, ja debitors ir juridiska persona vai ja kreditora dzīvesvieta atrodas Lisabonas vai Porto aglomerācijā un tajā pašā aglomerācijā atrodas debitora dzīvesvieta.

Tomēr, ja izpilde attiecas uz konkrēta priekšmeta nodošanu vai parāda iekasēšanu ar reālu nodrošinājumu, attiecīgā kompetentā tiesa ir tās vietas tiesa, kur atrodas konkrētais priekšmets, vai tās vietas tiesa, kur atrodas priekšmeti, ko izmanto kā nodrošinājumu.

Ja prasības pieteikums par izpildi jāiesniedz debitora dzīvesvietas tiesā un ja debitoram nav dzīvesvietas Portugālē, bet ir manta Portugālē, jurisdikcija ir šādas mantas atrašanās vietas tiesai.

Attiecībā uz izpildes lietām, kas savstarpēji pārklājas un kas jāizskata tiesām dažādās teritoriālajās jurisdikcijās, jurisdikcija ir debitora dzīvesvietas tiesai.

Izpilde uz sprieduma pamata

Lai Portugāles tiesās panāktu lēmuma izpildi, izpildes pieteikumu iesniedz tās lietas izskatīšanas laikā, par kuru lēmums pieņemts, un izpildi reģistrē tiesu reģistros un arī apstrādā neatkarīgi, ja vien konkrētā lieta vēlāk nav pārsūdzēta — tādā gadījumā to pārsūta.

Ja saskaņā ar tiesu organizācijas tiesību aktiem kompetence attiecībā uz izpildi ir specializētai izpildes nodaļai, ir steidzami jānosūta tai pieteikums, ar kuru pamatota izpilde, un pievienotie dokumenti.

Ja lēmumu pieņēmuši šķīrējtiesneši šķīrējtiesas procesā, kas noticis Portugālē, kompetentā tiesa attiecībā uz izpildi ir šķīrējtiesas procesa norises apgabala tiesa.

Sprieduma izpildes prasības augstākajās tiesās

Ja prasības pieteikums iesniegts Apelācijas tiesā vai Augstākajā tiesā, jurisdikcija ir debitora dzīvesvietas apgabala tiesai.

Izpilde uz ārvalsts tiesas sprieduma pamata

Attiecībā uz izpildi, kas pamatota ar ārvalsts tiesas spriedumu, jurisdikcija ir debitora dzīvesvietas apgabala tiesai.

Tiesas jurisdikcija attiecībā uz saistītām lietām

Tiesai, kas ir kompetentā tiesa attiecībā uz prasības pieteikumu, ir arī jurisdikcija izskatīt ar prasību saistītās lietas un jautājumus, ko atbildētājs izvirza savai aizstāvībai.

Jurisdikcija attiecībā uz pretprasību jautājumiem

Tiesai, kas izvēlēta prasības pieteikuma iesniegšanai, ir jurisdikcija attiecībā uz jautājumiem, kas celti ar pretprasību, ja vien šāda jurisdikcija ir pamatota ar tādiem apsvērumiem kā tautība, prasības priekšmets un hierarhija; pretējā gadījumā persona, pret kuru iesniegta pretprasība, tiek attaisnota attiecīgajā instancē.

Privāti pakti un jurisdikcijas piešķiršana

Puses var vienoties par to, kurai tiesai ir jurisdikcija izšķirt konkrētu strīdu vai strīdus, kas var rasties no konkrētām tiesiskām attiecībām, ar nosacījumu, ka apstrīdētajām attiecībām ir saistība ar vairāk nekā vienu tiesību sistēmu. Šādas vienošanās rezultātā Portugāles tiesām var tikt uzticēta ekskluzīva jurisdikcija vai tikai alternatīva jurisdikcija, ja tāda ir, pieņemot, ka šaubu gadījumā tā ir ekskluzīva.

Tiesas izvēle ir spēkā tikai tad, ja ir izpildītas visas šādas prasības:

- a) tā ir saistīta ar strīdu par pieejamām tiesībām;
- b) to atzīst izraudzītā tiesa;

- c) tā ir pamatota ar abu pušu vai vienas puses svarīgām interesēm, ar nosacījumu, ka tas nerada būtiskas neērtības otrai pusei;
- d) tā nav saistīta ar lietām, kas ir Portugāles tiesu ekskluzīvā kompetencē;
- e) tā ir izdarīta, noslēdzot vienošanos, kura ir rakstiska vai apstiprināta rakstiski un kurā ir skaidri minēta kompetentā jurisdikcija.

Vienošanos uzskata par rakstisku, ja tā noformēta kā dokuments, kuru parakstījušas puses vai kurš izriet no tādu vēstuļu, teleksu, telegrammu vai cita veida korespondences apmaiņas, ko var izmantot kā rakstisku apliecinājumu, neatkarīgi no tā, vai šādos dokumentos ir tieši iekļauta vienošanās vai klauzula, kurā ir atsauce uz citu dokumentu, kas satur vienošanos.

Riskam pakļautu bērnu un jauniešu aizsardzība

Jurisdikcija nepilngadīgo lietās par bērnu tiesību veicināšanas un bērnu aizsardzības pasākumu īstenošanu ir aizsardzības komisijai vai tiesai, kas atrodas tajā apgabalā, kurā bērns vai jauniešs dzīvo brīdī, kad tiek saņemts paziņojums par situāciju vai tiek sākta tiesvedība.

Ja bērna vai jaunieša dzīvesvieta nav zināma vai to nav iespējams noteikt, jurisdikcija ir aizsardzības komisijai vai tās vietas tiesai, kur bērnam vai jauniešim būtu jāatrodas.

Neatkarīgi no iepriekšminētā tās vietas aizsardzības komisija vai tiesa, kur bērnam vai jauniešim būtu jāatrodas, veic pasākumus, ko uzskata par nepieciešamiem bērnu vai jauniešu tūlītējai aizsardzībai.

Ja pēc pasākumu piemērošanas bērns vai jauniešs maina dzīvesvietu uz vairāk nekā trīs mēnešiem, lietu nodod atpakaļ jaunās dzīvesvietas apgabala aizsardzības komisijai vai tiesai.

Izņemot, kā minēts iepriekš, faktu izmaiņām, kas notiek pēc tiesvedības sākšanas, nav nozīmes.

Neatkarīgi no noteikumiem par teritoriālo jurisdikciju, ja risks vienlaicīgi skar vairāk nekā vienu bērnu vai jauniešu, var ierosināt vienu atsevišķu lietu, un, ja ir ierosinātas atsevišķas lietas, tās visas var pievienot sākotnējai lietai, ja vien tas ir pamatoti, ņemot vērā ģimenes attiecības vai konkrētās riska situācijas.

Ja attiecībā uz vienu un to pašu bērnu vai jauniešu ir veikti secīgi aizsardzības, pāraudzinošās aizbildnības vai civiltiesiskie jauniešu aizsardzības pasākumi, lietas materiāliem jāpievieno sīkāka informācija, lai sākotnējās lietas tiesnesis to varētu ņemt vērā zināšanai.

Pāraudzinošās aizbildnības pasākumi

Tiesai, kas atrodas tajā apgabalā, kur nepilngadīgais dzīvojis tiesvedības uzsākšanas brīdī, ir pienākums novērtēt faktus un pāraudzinošās aizbildnības pasākumu piemērošanu. Ja nepilngadīgā dzīvesvieta nav zināma, jurisdikcija ir tā apgabala tiesai, kur dzīvo vecāku varas turētājs. Ja vecāku varas turētājiem ir atšķirīgas dzīvesvietas, jurisdikcija ir tiesai, kas atrodas tajā apgabalā, kur dzīvo aizbildis, kura aizgādībā nepilngadīgais uzticēts, vai — kopīgas aizgādības gadījumā — aizbildnis, ar kuru kopā nepilngadīgais dzīvo. Citos gadījumos jurisdikcija ir tā apgabala tiesai, kur tiek īstenota aizgādība, vai — ja tas nav noteikts — tā apgabala tiesai, kur bērnam būtu jāatrodas.

Izmaiņām, kas notiek pēc tiesvedības sākšanas, nav nozīmes.

Tā apgabala tiesa, kur tiek īstenota aizgādība, un tā apgabala tiesa, kur nepilngadīgajam būtu jāatrodas, ir atbildīgas par steidzamu pasākumu veikšanu.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Lūdzu, izlasiet faktu lapas "Tiesu sistēmas" un "Jurisdikcija" šajā lapā.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Lietās, kurās nav nepieciešams, lai puses obligāti pārstāvētu advokāts, puses var pārstāvēt sevi pašas, vai arī tās var pārstāvēt advokāti-mācekļi vai juriskonsulti (*solicitadores*).

Advokāta īstenošana pārstāvība ir obligāta šādās lietās:

- a) lietās, kas ir to tiesu jurisdikcijā, kurām piemēro robežvērtības un kurās ir atļauta pārsūdzība vispārējā kārtībā;
- b) lietās, kurās pārsūdzība vienmēr ir atļauta neatkarīgi no summas;

c) pārsūdzības lietās un lietās, kas ierosinātas augstāko instanču tiesās.

Pat ja advokāta īstenota pārstāvība nav obligāta, advokāti-mācekļi, juriskonsulti un puses pašas var iesniegt pieteikumus, kuros nav izvirzīti juridiski jautājumi.

Lietās, kurās puses nav izvēlējušās juridisku pārstāvi, lai gan advokāta iecelšana nav obligāta, liecinieku pratināšanu veic tiesnesis, kurš arī pielāgo procedūru konkrētajiem apstākļiem.

Advokātam, advokātam-māceklim vai juriskonsultam puses ir jāpārstāv izpildes procedūrās, kas attiecas uz vērtību, kura lielāka par pirmās instances tiesai piemērojamo robežvērtību, un advokātam puses jāpārstāv arī tiesvedībā, kas attiecas uz vērtību, kura lielāka par Apelācijas tiesai piemērojamo robežvērtību, vai tiesvedībā, kas attiecas uz vērtību, kura ir vienāda ar šādu robežvērtību vai mazāka par to, bet lielāka par pirmās instances tiesai piemērojamo vērtību, ja šāda tiesvedība ietver procedūru, kura notiek atbilstoši paskaidrojošā procesa nosacījumiem.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Lietās, kurās nav obligāti vajadzīgs juridiskais pārstāvis, un ja pusei nav starpnieka, minētos tiesvedības dokumentus var iesniegt tiesai kādā no šiem veidiem:

- a) iesniedzot tos tiesas kancelejā — dokumenti ir spēkā no to iesniegšanas dienas;
- b) nosūtot tos pa pastu ierakstītā vēstulē — dokumenti ir spēkā no to nosūtīšanas dienas;
- c) nosūtot tos pa faksu vai e-pastu — dokumenti ir spēkā no to nosūtīšanas dienas.

Skatiet arī faktu lapu "Datorapstrāde".

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Visos tiesas dokumentos lieto portugāļu valodu.

Ja ārvalstniekam, kurš neprot portugāļu valodu, jāsniedz liecības Portugāles tiesās, viņam vajadzības gadījumā tiek norīkots zvērināts tulks, lai atvieglotu saziņu.

Attiecībā uz dokumentiem, kas sagatavoti svešvalodā un ir jāiztulko, tiesa pēc savas ierosmes vai pēc pieprasījuma, ko iesniegusi kāda no pusēm, norīko, lai persona, kura iesniedz dokumentus, tiem pievieno tulkojumu.

Tiesvedībai miertiesās prasību var iesniegt mutiski. Visās pārējās tiesās prasība tiesvedības uzsākšanai jāiesniedz rakstiski.

Tiesvedības dokumentus, kas pusēm jāpasagatavo rakstiski, iesniedz tiesai elektroniskā formātā, izmantojot datorsistēmu *Citius*, sūtot uz e-pasta adresi <http://citius.tribunaisnet.mj.pt/>, saskaņā ar tajā ietverto kārtību un norādījumiem; tādā gadījumā dokumenti ir spēkā no to nosūtīšanas dienas.

Pusei, kura šādi iesniedz pierādījumus, elektroniskā formātā jāiesniedz arī paskaidrojumi tiesai un visi papilddokumenti, bez vajadzības nenosūtīt to oriģinālus, ja vien tiesa nenolemj, ka tie ir jānosūta, saskaņā ar procesuālajām tiesībām.

Attiecībā uz gadījumu, kad lietā nav vajadzīgs juridiskais pārstāvis un pusei nav starpnieka, lūdzu, *skatiet* atbildi uz iepriekšējo jautājumu.

Attiecībā uz maksājuma uzdevuma procedūrām, lūdzu, skatiet attiecīgo faktu lapu.

Skatiet arī faktu lapu "Datorapstrāde".

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Ir pieejamas īpašas veidlapas rakstiskiem rīkojumiem, izpildes tiesvedībai un arī tiesvedības uzsākšanai miertiesā, ja — pēdējā minētajā gadījumā — pieteikuma iesniedzējs izvēlējies neuzsākt tiesvedību mutiski.

Lūdzu, skatiet šajā lapā faktu lapas "Maksājuma rīkojuma procedūras", "Spriedumu izpilde" un "Alternatīvi strīdu izšķiršanas līdzekļi".

Prasības pieteikumu par faktu konstatēšanu iesniedz tiesai, izmantojot sākotnējo pieteikumu, kurā prasītājam jānorāda:

- tiesa un tiesas nodaļa, kurā prasības pieteikums tiek iesniegts, un puses — to vārdi vai nosaukumi, dzīvesvietas vai reģistrētās adreses un, ja iespējams, personas kodi un nodokļu maksātāja kodi, profesijas un darbavietas;

- to juridiskā pārstāvja darba vietas adrese;
- prasības veids;
- jāizklāsta būtiskie fakti, kas izraisījuši prasību, un juridiskie iemesli, kas ir prasības pamatā;
- jāformulē pieteikums;
- jāpaziņo prasības summa;
- jāizraugās izpildītājs, kura pienākums ir izdot pavēsti, vai juridiskais pārstāvis, kas atbild par tās veicināšanu.

Pieteikuma beigās prasītājam jāuzskaita liecinieki un jāpieprasa citi pierādījumi.

Pieteikumam jāpievieno dokuments, kas apliecina tiesas nodevas iepriekšēju samaksu vai — nodevas samaksas vietā — apliecina tiesības saņemt juridisko palīdzību.

Tiesas kanceleja noraida sākotnējo pieteikumu, rakstiski norādot noraidīšanas iemeslus, ja ir piemērojams kāds no šiem apstākļiem:

- pieteikumā nav adreses, vai tas ir adresēts citai tiesai, tās pašas tiesas nodaļai vai iestādei;
- pieteikumā nav norādītas puses un identifikācijas dati, kam jābūt norādītiem (vārdi vai nosaukumi, dzīvesvietas vai reģistrētās adreses un, ja iespējams, personas kodi un nodokļu maksātāja kodi, darbavietas un profesijas);
- pieteikumā nav norādīta juridiskā pārstāvja darba vietas adrese;
- pieteikumā nav norādīts prasības veids;
- pieteikumā nav norādīta prasības summa;
- nav iesniegts dokuments, kas apliecina tiesas nodevas iepriekšēju samaksu vai juridiskās palīdzības piešķiršanu, izņemot steidzamas pavēstes gadījumā, kā paredzēts likumā;
- pieteikums nav parakstīts;
- pieteikums nav sagatavots portugāļu valodā;
- izmantotais papīrs neatbilst normatīvajām prasībām.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Ar tiesāšanos saistītās izmaksas ietver tiesas nodevas, tiesāšanās izdevumus un citas izmaksas.

Tiesas nodevas

Tiesas nodevas atbilst summām, kas lietā jāmaksā katrai pusei, un tās nosaka atbilstoši lietas vērtībai un sarežģītībai saskaņā ar [Noteikumiem par izmaksām, kas saistītas ar tiesāšanos](#).

Tiesas nodevas maksā tikai puse, kura iesniedz prasības pieteikumu, — kā prasītājs vai atbildētājs, kreditors vai debitors, apelācijas iesniedzējs vai atbildētājs apelācijas lietā, saskaņā ar Noteikumiem par izmaksām, kas saistītas ar tiesāšanos.

Tiesas nodevas jāmaksā, pirms tiek iesniegts tiesvedības dokuments, par kuru jāmaksā nodeva (sākotnējais lūgumraksts vai pieteikums, pretpaziņojums utt.), izņemot, ja attiecīgajai pusei vai attiecīgajā lietā nodeva nav jāmaksā vai ja puse ir atbrīvota no nodevas iepriekšējās samaksas.

Attiecībā uz pretprasību vai pamatpieteikumu par iestāšanos lietā papildu tiesas nodeva jāmaksā tikai tad, ja pretprasītājs iesniedz pieteikumu, kas atšķiras no prasītāja pieteikuma.

Pieteikumu neuzskata par atšķirīgu, ja puses nolūks ir savā labā panākt tādas pašas tiesiskās sekas, kādas grasās panākt prasītājs, vai ja puses nolūks ir tikai saņemt kompensāciju.

Ja dažādas puses apvienojas vienā pieteikumā, pusei, kas sākotnējā lūgumrakstā, pretpprasībā vai pieteikumā norādīta kā pirmā, jāmaksā visa tiesas nodeva, neskarot tiesības vērsties ar prasību pret kopīgajām pusēm.

Ja dažādas puses apvienojas vairāk nekā vienā pieteikumā, katram prasītājam, pretpprasītājam vai kreditoram ir pienākums maksāt attiecīgo tiesas nodevu, kuras vērtība noteikta Noteikumos par izmaksām, kas saistītas ar tiesāšanos.

Lietās, ko ierosina komercuzņēmumi, kuri iepriekšējā gadā ierosinājuši 200 vai vairāk lietu, tiesvedību vai izpildes procedūru jebkurā tiesā, tiesas nodevas nosaka saskaņā ar Noteikumiem par izmaksām, kas saistītas ar tiesāšanos.

Tiesas nodevas samaksas rīkojuma izdošanas nolūkos prasības un prasības nodrošinājuma procedūras uzskata par īpaši sarežģītām šādos gadījumos:

- a) tajās iekļauti liekvārdīgi paskaidrojumi tiesai vai prasījumi;
- b) tās attiecas uz īpaši specifiskiem juridiskiem jautājumiem vai īpaši specifiskiem tehniskiem jautājumiem, vai arī tajās veikta apvienota juridisku jautājumu analīze no ļoti dažādiem kontekstiem, vai
- c) tās saistītas ar ļoti daudzu liecinieku uzklauššanu, sarežģītu pierādījumu analīzi vai dažādiem ilgstošiem pierādījumu sniegšanas procesiem.

Parasti pirmo vai vienīgo tiesas nodevu samaksā līdz dokumentu iesniegšanas dienai. Ja maksājumu veic elektroniski, tam jābūt apliecinātam ar elektroniskiem čekiem, kā paredzēts likumā. Ja čeki ir papīra formātā, pieteikuma iesniedzējam jāuzrāda maksājumu apliecinošs dokuments.

Tiesas nodevas otrais maksājums jāveic 10 dienu laikā pēc paziņojuma par galīgo tiesas sēdi, un pieteikuma iesniedzējam jāiesniedz apliecinājums par maksājuma veikšanu vai maksājumu pabeigšanu minētajā termiņā.

Tiesāšanās izdevumi

Visi izdevumi, kas rodas tiesvedības rezultātā, ir tiesāšanās izdevumi neatkarīgi no tā, vai tos prasa puse vai pieprasa tiesnesis.

Izņemot, kā paredzēts noteikumos, kas reglamentē tiesas pieejamību, katra puse sedz tiesāšanās izdevumus, kas tai radušies un kas rodas tiesvedības laikā.

Tiesāšanās izdevumi jāsedz pusei, kura ierosinājusi prasību, vai — ja tā ierosināta *ex officio* — pusei, kura gūst labumu no tās.

Citas izmaksas

Izmaksas sastāv no summas, ko katra puse iztērējusi lietā un par ko tā ir tiesīga saņemt kompensāciju, pamatojoties uz tiesas secinājumiem pret otru pusi. Tās nosaka tiesas nolēmumā.

Izmaksas, kuru segšanu pieprasījusi tiesa, ietver lietā uzvarējušās puses tiesas nodevas pēc slīdošās skalas principa, maksas, kas faktiski radušās pusei, atlīdzību, kas samaksāta izpildītājam, un izdevumus, kas tam radušies, honorārus juridiskajam pārstāvim un izdevumus, kas radušies saskaņā ar sīki sagatavotu paskaidrojuma rakstu, kā minēts Noteikumos.

Ja prasītājs būtu varējis izmantot alternatīvās strīdu izšķiršanas mehānismus, bet izvēlas tiesvedību, viņam jāsedz savas izmaksas neatkarīgi no tiesvedības rezultāta, ja vien otra puse šādu alternatīvās strīdu izšķiršanas veidu nav padarījusi neiespējamu.

Dažās lietās ar likuma spēku nav jāsedz izmaksas; tas pats attiecas uz konkrētām tiesvedības pusēm.

Tā kā tiesas nodevas atbilst summai, kas jāmaksā katras puses tiesāšanās vēlmes rezultātā, jebkurai personai, kuru var uzskatīt par iesaistītu tiesvedībā (prasītājam, atbildētājam, debitoram, apelācijas iesniedzējam vai atbildētājam apelācijas tiesā) parasti var būt pienākums maksāt tiesas nodevas, jo samaksa atbilst pakalpojuma sniegšanai, neatkarīgi no tā, vai tiesvedībā ir uzvarēts. Uzvarējušām pusēm ir tiesības saņemt kompensāciju par summām, kas samaksātas kā tiesas nodevas atbilstoši noteikumiem par izmaksām.

Honorāri

Honorārus nosaka tiesa, kurai to noteikšanā jāņem vērā sniegto pakalpojumu nozīmīgums, lietas sarežģītība un steidzamība, profesionāļa darbībā izmantotā intelektuālā radošuma pakāpe, iegūtie rezultāti, atvēlētais laiks, profesionāļa veiktie pienākumi un citi profesionālie pienākumi.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Jā, jūs varat lūgt juridisko palīdzību, ja vien jūs atbilstat juridiskās palīdzības piešķiršanas nosacījumiem (lūdzu, skatiet faktu lapu "Juridiskā palīdzība").

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Skatiet arī atbildes uz 7. un 8. jautājumu.

Kad prasības pieteikums ir saņemts, tiesas amatpersona, kas to pieņem, pārbauda atbilstību oficiālajām prasībām. Vēlākos tiesvedības posmos tiesnesis veic sīkāku un rūpīgāku pārbaudi.

Puses vienmēr tiek informētas par šādiem lēmumiem.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Pēc likuma tiesām nav jāsniedz šāda informācija. Tomēr, izmantojot *CITIUS*, kas ir Tieslietu ministrijas iniciatīva tiesvedības digitalizēšanai, juridiskajiem pārstāvjiem tagad ir iespēja aplūkot lietu materiālus elektroniski, atrodoties savos birojos.

Tas, ka tagad tiesvedības dokumentus iesniedz elektroniski un ievada tieši tiesu IT lietojumprogrammās, papildinājumā ar faktu, ka tiesneši izmanto tās pašas lietojumprogrammas, lai veiktu savu darbību, advokāti, tiesneši un tiesu iestādes var izmantot šādas lietojumprogrammas un *CITIUS* portālu lietas materiālu un dokumentu aplūkošanai.

Papildinformācija

[🔗 Apoio Judiciário — Protecção Jurídica](#)

[🔗 Bases Jurídico-Documentais](#)

[🔗 Câmara dos Solicitadores](#)

[🔗 Diário da República \(oficiālais izdevums\)](#)

[🔗 Direcção-Geral da Administração da Justiça](#)

[🔗 Direcção-Geral da Política de Justiça](#)

[🔗 Ministério da Justiça \(Tieslietu ministrija\)](#)

[🔗 Ordem dos Advogados](#)

[🔗 Citius portāls](#)

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 31/03/2017